

La Mainada

Preu: 15 cèntims. - Any I. - Núm. 18
Barcelona, 7 d'octubre de 1921

— Si no fossin les mosques i aquí hi hagués tramoies amb imperial, jo et prometo que allargaria l'estiueig fins a Tots Sants!

Correu de LA MAINADA

(Tancat el dijous, dia 29 de setembre)

Hem rebut originals per a la nostra secció del *Jardinet de Passatemps* dels col·laboradors i col·laboradores, estimats amics nostres, que esmentem tot seguit, i als quals hem de recordar al·lò de les altres setmanes: que tot el que sigui aprofitable anirà llençat, de mica en mica, i el que resulti dolent serà llençat al cistell del paperam. Noms dels benivolguts mainadistes: Joaquim Pallés i Rovirosa; Pepet Ruiz Vives; Mercè Puig; W. Fonts; Frederic Picas; A. Fiol; J. Barea; Francesc Torres; Lluís Giner; Antoni Bosch; Ramon Isern Cantijoc; Pepet Alsina; Pere Mestres; Victor Farreres; Lluís Pascual Baldiri; Ll. Bonada; Francesc Barceló; Josep Barceló; Maria Comas; Josep Combas; Josep Oriol; Ferran Clarà Dalmau; Josep Terren; J. Solé; Salvador Capella Amil; Quimet Trullols; Ignasi Parets; Antoni Sallés; Xavier Matas; B. Xurriqueria; R. Garcia; Llorenç Gibert i Roig; Felicià Plana; Eduard Paré W.; C. Cusó V.; Josep M. Sitjar; V. Cusó; Antoni Dot; F. Ràfa Brosa; P. Amat; Josep Barbeta; Francesc Moragas; Francesc Carné; Josep Cortés Maza; Manuel Piqué; Maria del Remei Costa i Tonet, el beneficiat.

També hem rebut *xistos il·lustrats i sense il·lustrar*, que publicarem, segons les condicions establertes, o llençarem al paperam, dels estimats nois i noies següents: Joan Puig; Néstor; Lluís Ribas; Ramon Samsó; S. Lleonart; P. Amat; Josep Escayol; Amadeu Freixas, Enric Guitart; Carmeta Llopis (Molt bé, senyoreta!); A. Puig; Juli Vert; F. Picas; S. Teranyina; Josep M. Bisbal i Pous; Ll. Vicens Castellet; Anton Mira; Núria Reig; Montserrat Escudero; P. P. Pi Pa; Gibert Termens i March; S. en C.; Joan Pecamins; R. Bosquet; J. Caminal; P. Alegre; W. Fonts; Carmel Roda; Vicens Laporta; Roc Benet; Pau Ferrandis; Manuel Amador; Ricard Ortells; Jordi Reina i Trinitat Orús.

Finalment, hem d'acusar rebut de treballs literaris, en prosa o vers, als dignes col·laboradors i col·laboradores benemèrits de LA MAINADA: Matilde Amades i Romero; Joaquim Nimos; Lluís Espert; E. Extra; Joan Martí i Aparici (Molt satisfets, sí, senyor!); Amadeu Riba i Serra; Manuel Sanz Poch; Francesc Torres (Enviem aplecs aixís, de versos lleugers!); Josep Guixà i Mateu; Enric Guitart; Miquel Balaguer i Albertí; Emili Majó; Pere Tubau; Salvador Capella Amill (Aquesta llegenda històrica ja la han rebutjada els historiadors, com a apòcrifa. Feu altra cosa!); Camil Geis (Moltes mercès!); Josep Casassa (Encantats de començar les relacions literàries amb tan fervorosos mainadistes. Amb gran cordialitat!); Albert Claudi; Llorenç Gibert i Roig; Dolcinea (Envii el seu nom, per a firmar els versos, que serà, de segur, més bell que el pseudònim!); Alvar Pérez; Felicià Plana; Eduard Paré (Perdoneu; com que tenim tan curulles les carpetes d'originals, potser em va passar inadvertit. Anirà; Anton Casadella; V. Cusó Casals; Ramon Segarra (Us agraïrem que ens escriviu la vostra adreça per a escriure-us directament); una pila de coses); Salvador Ferrer; Domènec Parramon; Ll. Navarro Costabella (A ésser possible quedarà servit); Francesc Roig (Alguns dibuixos ornamentals estan bé. Mercès!); Lluís Tiers; Josep Baldomà Panadès; Isidre A. Puig (Celebro la coincidència. Sobre el català, a mi em passa el mateix. Escriviu i endavant!); Juli Vert; Antolí Tarrats Mayola (Com tot lo enviat, molt bé!); Francesc Moragas; Ernest Mascort i Jaume Vinyes.

A Jaume Vacher el felicito molt cordialment pel que em diu dels examens. A estudiar força, per a servir a Catalunya.

A Josep Baró Pena, li hem de dir que no sostenim correspondència sobre els concursos. Però és gairebé segur que no es perd cap original. Maneu altra cosa!

Als germans Albareda hem d'agrair moltíssim el seu avís. Veuem de corregir la malifeta.

A Ramon Bardés Abeyà li hem de pregar que consideri el nombre extraordinari d'originals que rebem.

Qualques setmanes arriben al miler, sobre tot en endevinalles, xarades, etc.

A Antoni Isaac i Vidal. No parlem dels campanars. Van entrant per ordre.

A R. Garcia. Admetem els xistos i mercès. Li agraïxo totes les observacions. Si tots fossin com vostè, sortiria tot molt bé!

EL GUIA JOAN

Els sorteigs de LA MAINADA

El dissabte passat sortejàrem la **Ploma estilogràfica** oferta en el número 16, sortint premiat el

9634

El qui en sigui posseïdor que es doni pressa a venir a recollir el premi.

Caduca el 1.º de novembre

SORTEIG D'AVUI

Els compradors d'aquest número participen d'un sorteig doble, d'objectes ressagats de rifles anteriors i que no han estat recollits.

1.º Un magnífic **BOB**, ninot de roba deliciós, bell present per a una nena.

2.º Edició monumental de **L'ATLÀN-TIDA**, el grandíols poema de Mn. Cinto.

En aquesta mateixa plana hi va el número que correspon al present exemplar.

Publicacions de LA MAINADA

GRAN ÉXIT

En Nap Buf, detectiu

Novella de J. LAGUÍA LLITERAS
il·lustrada per J. SERRA MASSANA

Un formós volum de 256 pàgines, enquadernat en cartó, amb coberta a tres tintes. **Dues pessetes.**
De venda a totes les llibreries i a aquesta Administració.

Els col·leccionadors de fulletins, presentant en bon estat els d'*En Nap Buf, detectiu* i mitjançant l'abonament de **quaranta cèntims** a la nostra Administració o al Kiosc del Liceu, rebran un exemplar de l'obra enquadernada.

La Guerra de Successió o la pèrdua de les llibertats catalanes

Auca patriòtica, en 48 rodolins escrits per J. LAGUÍA LLITERAS i dibuixats per LAO ROMERO. **Deu cèntims**

Tots els pobles grans han honorat als seus fills il·lustres! Les nacions de més alta cultura cívica i que més bells exemples han deixat d'educació ciutadana a les generacions, han demostrat sempre, en la culminació de la

sociabilitat perfecta, una fervorosa veneració als vells, dels quals durant anys havien rebut beneficis.

A Grècia els joves

s'aixecaven de les grades dels amfiteatres, o dels seients que voltaven els dromos de les carreres, per a cedir respectuosament el lloc als vells venerables...

Tothom procurava mostrar-se molt gentil sempre amb els altres ciutadans.

Dintre dels pobles orientals, i especialment al poble jueu, hi havia una gran consideració a tot pelegrí que demanava hospitalitat: i li guardaven un respecte gairebé religiós. Entre les demostracions d'afecte, li rentaven els peus, lassats del caminar... Així en la *Odissea*, d'Homèr, la serventa Ericlea, rentant-los a un pobre vianant, reconeix, per una antiga cicatriu, al seu amo estimat, Ulises.

PRECISAMENT cercant mitjans per a demostrar aquesta estimació als homes respectables, tant a Grècia com a Roma, s'aixecaren columnes i estàtues, monuments de glòria.

GRÀCIES A Déu, aquí a Catalunya puja una mainada que és una gloriosa esperança. Aquella fama roï de grollers que ens havien penjat als catalans, si mai no

havia tingut justificació, encara la tindrà menys d'avui endavant. Els nois de Catalunya són el millor

de Catalunya! Això en tot, però especialment en la finor d'esperit i en la delicadesa, en la inclinació a la cortesia i urbanitat, en l'actuació gentil, constant, plena de magnanimitat i generositat envers els altres, tota servicial, sense ésser mai servil.

Hem tingut un pensament que volem manifestar-lo a tota la mainada, perquè creiem que la seva realització seria un bell exemple quotidià de les virtuts cíviques esmentades.

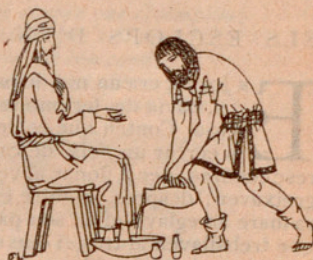
NOSALTRES proposem als nois de tot Catalunya, un mitjà senzill, noble i digne, d'honrar a un gran home, encarnació de molts bells dies i de molt enlairats ideals del nostre Renaixement: al poeta venerable

N'Angel Guimerà. ¡Descobriu-vos el cap en passar davant d'ell, significant l'acatament amb que estimeu i agraïu tota una llarga vida al servei de Catalunya, allunyada ja de les honors fàcils, auriolada de sacrificis, independent de polítiques i bàndols mesquins.

N'Angel Guimerà té tots els prestigis que fan estimar a un home amb unanimitat i sense restriccions, per tot un poble sencer.

Es una glòria nacional; és vell de còrpora (però amb l'ànima abrindada pel foc de la joventut); és bo. Com a poeta excel·lentíssim, totes les escoles el volen, els joves i els vells. Com a varó exemplar, no hi ha a Catalunya qui no s'enterneixi quan passa amb tota la seva glòria, tan dolç i humil...

EL GUIA JOAN

El que ens conta l'avi

© Pivori

ELS ESCLOPS D'EN JOANET

En Joanet era un noi de pagès i com a tal, havia de fer moltes coses fora casa. Conten que es llevava i corria a cercar un feix de canyes de moresc tendres, per a donar al vedell que engreixaven; després, mentre esmorzava ell, sa mare arreglava el de son pare i germans que treballaven al tros, i que el deixava bo i anant a estudi al poble; sortint d'estudi entrava a cà l'adroguer, o al betes i fils, o a l'espardenyer, a fer els encàrrecs que sa mare li repetia sis vegades abans d'anar-se'n, i després de dinar treia a pasturar unes cabretes, i, de passada, collia llàstics i altres herbes de les que mengen els conills.

Amb tantes anades i tornades, a més del córrer per gust i de l'enfilar-se als arbres per abastar nius i collir pinyes, compteu si en faria malbé de parells d'espardenyes!: més que un foc en cremaria! Un dia, en que sa mare se n'exclamava de la ruïna que eren els peus d'aquella criatura, el pare contestà:

— Això rai, compra-li uns esclops.

— Tens raó, — feu la mare.

En Joanet tingué una gran alegria, i d'aquella hora no deixà sossegar a la bona dona amb els beneïts esclops; fins que un diumenge, en sortint de missa, entraren a la tenda i els hi comprà. Eren grocs, amb tot de dibuixos a sobre fets amb la punta d'un ganivet; en mig de cada un hi havia un sol; i, en caminar, sonaven: crac, catacrac, catacrac, alegres com unes castanyoles.

A la nit ploqué, i en fer-se dia saltà del llit amb la il·lusió dels esclops. Feu son fet, i després de deixar l'esmorzar al pare, s'aturà vora del riu, es sentà, i, tot content, feia ballar els esclops a la punta del peus. De sobte un li cau i comença a córrer riu avall com si fós una barqueta. Ell vinga empaïtar-lo, però, amb un peu calçat i l'altre no, no podia córrer. Quina en fa? Ell que es treu l'altre esclop i el tira a l'aigua, pensant: al revolt del riu els arrebregaràs tots dos. I apreta a córrer.

Anà lleuger com una llebra, però ja calia, perquè amb la pluja de la nit passada el riu anava ple i l'aigua rabenta. Arribà abans

que ells i els esperarà. Vet aquí, que en anar a copsar el primer, vegé que dintre hi anaven dos llorigons que, plorant, li digueren:

— Joanet: per l'amor de Déu, no ens prenguis la barca; demà ja te la tornarem; si ens la prens, petits com som, i cansats com estem, no podríem arribar a casa; a més, uns caçadors que hi ha allí baix, ens matarien. La Mare de Déu i Sant Francesc t'ho pagaran.

I en Joanet els deixà anar.

En anar per agafar el segon esclop, es trobà que dintre hi havien dues perdiutes que li feren la mateixa cançó que els conills i també va perdre'l.

De seguida que ho hagué fet, pensà en els renys de casa seva, i s'espantà tant, que no anà a estudi ni a dinar. Per fi, en fer-se fosc, retornà a casa, on l'esperaven amb gran ànsia i cansats de cridar-lo per tot arreu. Sa mare feia com si volgués tustar-lo i ningú cregué la història dels esclops. El portaren a dormir sense sopar, però vet aquí, que sobre la gira del llit es trobaren amb uns altres esclops d'or i plata que, per son bon cor, regalaven a en Joanet la Mare de Déu i Sant Francesc.

R. REVENTÓS

ELS NOSTRES POETES

MINUTA

* * *

A l'ombra d'uns arbres,
un home estirat:
el dia comença,
la nit ha passat.
¡Nocturna disbauxa,
oh nit de pecat!

¡Pobre! en ajupir-se
quins mals pensaments
hauran estat causa
dels seus sentiments,
trempats en presència
dels homes dolents!

Passa una clariana
de sol benfactò,
vola una fulleta
com un papelló:
en el cos del pobre
troba el branquilló.

J. COSTA I POMÉS

La vida, com bé suprem,
ens obliga a destruir;
és un sagrat manament:
fem bé sempre que el complim;
prò matar per sols matar,
és eixir del bon camí;
res ho pot mai abonar;
el bon seny no ho pot capir.

Fer malbé plantes i arbrat,
matà ocells, afollar nius,
davant dels ulls del Criador
té d'ésser avorrit crim.

La vida és obra de Déu:
devem respectar-la humils.
Qui es rebel·la no té seny.
¡Qui avorreix és avorrit!
¡Planeyem-los, els insensats
que sols gosen destruir!
Sols viu qui vida agraeix:
qui mata, ja és mort de dins.

SEBASTIÀ FARNÉS

LA GINESTA

Lema: Maragall

Flor de ginesta
— coló triomfant —
signe de festa,
de festa gran;
per Catalunya
símbol radiant.

Dalt de la serra,
pel cinglerà,
lluny de la terra
—jamai al pla—
creix la ginesta
i al cel se'n va.

Al cel s'enfila
amb majestat,
mentre destila
perfum sagrat;
ella vol viure
la llibertat.

A la ginesta,
li plau el sol,
la llum xalesta
i l'oratjol;
com s'hi balança
dalt el pujol!

A la ginesta,
li plau el vent,
vinclar la testa
cap a ponent,
mentre s'aclofa
d'enyorament.

A la ginesta
tot ella d'or,
quan és la Festa
del Déu-Senyor,
li plau fé ofrena
del llur tresor.

Oh! ginestars,
cirials ardots
en els altars
dels infinits,
que haveu la joia
dels nostres pits.

Oh! ginestons,
fistonejats
als horitzons
dels grans esclats
i en llums frisosos
policromats.

Oh! ginesteres,
que us abraudeu
com a fogueres
que el poble veu:
a Catalunya
la salveu!...

PERE PUJOL CASADEMONT

ELS NENS DE LA MEVA ESCALA

A l'Annetta Badiella i Carné

La Salometa és una nena menuda, menuda, però com l'argentviu de bellugadissa i gosada. I amb uns ulls grossos, que és el que se li veu més. Porta unes calcetes curtes, i un vestidet més curt, i ara a l'istiu, amb els cabells tallats, fins sembla un xicotot. No vol que res li facin, sinó que ho vol fer sola, i quan ho aconsegueix exclama:

Heus, mama... tota tola, he fet! tota tola!

La Salometa té ara vint-i-vuit mesos. L'altre dia assajava de beure a galet. Té un cantiret de llauna i obria una boqueta que quasi feia por de tant oberta que era. Ui, ui, ui quina por!... El cas és que bebia i no bebia, car si aixecava el broc, no sabia engolir. I així es mullava tota. Però encara afegia:

Heus, mama... tota tola, he fet! tota tola!

El diumenge passat l'oncle li feia festes. I jugaven a ponts. La Salometa passava sota les cames de l'oncle, i reia... i no queia. Al vespre, en arribar el papa, la Salometa es posava a peu dret, obria les cametes, i saltava:

—Pazza, papà, pazza!

A l'August anireu coneixent-lo. És un nen de cinc anys que viu al tercer pis, a vegades rebec, però ja comença d'anar a estudi i es millorarà molt. Porta un davantale a ratlles, unes espadenyetes, i branda la cartera com si passés molts llibres. Però no en passa cap, que hi duu el berenar només. A vegades s'atura a la font del cantó i es mulla com un peix d'aquells de coloraines. Pel demés, és un bon nen, que no es mossega les ungles, s'acaba totes les sopes i fins sap dibuixar.

Mireu si en sap, que n'està segur. No vol que el contradiquin. Ahir mateix

dibuixava un cavall. En fer-li observar el seu avi que aquell cavall havia cinc potes, i que els cavalls no en tenen sinó quatre, l'August va replicar:

—Oh, quatre, quatre... Els meus cavalls en tenen cinc!

En Lluís és un nen que sortirà amb la seva sempre que s'ho proposi. Avui li preguntàvem què s'estimava més ésser quan arribés a gran. I, amatent, responia:

Jo? capità de barco.

Però la seva mama sap que li fa por l'aigua, perquè en anar als banys, no s'hi vol acostar. I així li ho recordava, deixant-lo mig confós.

Llavors en Lluís agafa una cadira, l'adossa a la paret que fa la pica blanca de l'aiguera, obre tota l'aixeta, i, bo i posant el cap, diu, mentre es refresca victoriós:

—Veus, mama? Veus, com no em fa por l'aigua?

Ara el nostre Lluís ja es creu mariner, presumint una gorra que portarà el bell nom: «Roger de Llúria» I també uns pantalons folgats, folgats.

Al nen de la portera li diem *Ricarditu*. Són de Múrcia — bona gent, això sí — i fa temps que han vingut a Barcelona. El menut és més viu que deu centelles juntes i em sembla que llegeix el català. Això prova que és viu. Però també és bon xic entremaliat, campaner a col·legi, i, si ho voleu, absurde. Com que en parlarem molt, ara direm només el què vol ésser de gran.

No ens ho volia dir. Contestava amb el cap a qualsevol ofici que anàvem nomenant-li, i, com que no en sortíem, a l'últim ens ha fet:

—Jo, vui ésser *caballo*!

J. SALVAT-PAPASSEIT

L'HOME ESTUDIÓS

Budé, el gran savi, quan estava capficat en els seus estudis, per res del món els hauria sospès. Un dia es va encendre la xamaneia, i el foc es va propagar per tota la cambra.

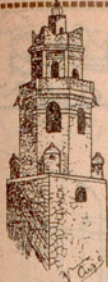
Un criat, atret pel fum, entrà, i cuità a advertir-li que hi havia foc.

El savi, sense alçar el cap del llibre, digué, tot enfadat:

—Per què m'interrompiu? ¡No sabeu que jo no m'en cuido de les coses de la casa! Aviseu a la meva dona!

I seguí estudiant tranquil·lament.

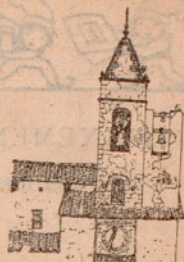
RAFAEL TASIS, trad.

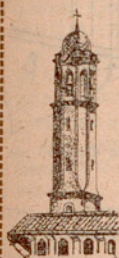
185. Sant Jaume de Tivissa
(V. CUSÓ)

I Concurs de LA MAINADA
ELS CAMPANARS DE CATALUNYA

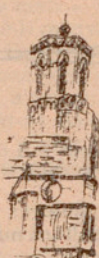
(Vegeu-se les condicions assenyalades per a poder optar en aquest Concurs, en els números 1, 2 i 3 de LA MAINADA)

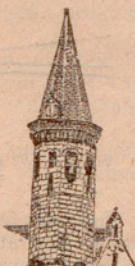
186. Sant Climent de Llobregat
(CLIMENT CAMPDERRÒS)
11 anys

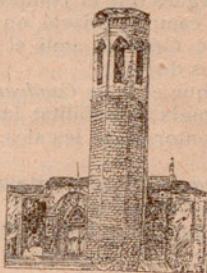
187. Santa Maria de Sans, Barcelona
(JAUME PRAT PAGÈS)

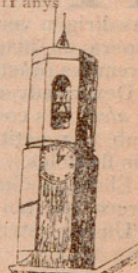
188. La Seu, Barcelona
(PERE SASTÍ)

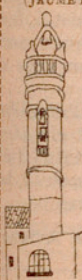
189. Viella
(E. SOLER)

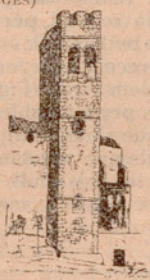
190. Sant Llorenç, Lleida
(JOSEP CANALS)

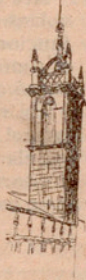
191. Santa Maria, Badalona
(JOAQUIM FONT)

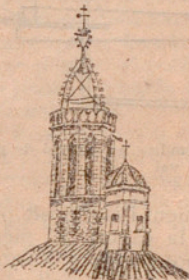
192. La Bisbal
(GABRIEL GARCIA)

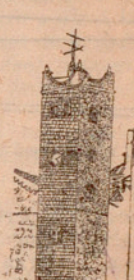
193. Sant Miquel Arcàngel, Montroig
(FREDERIC BORONAT)

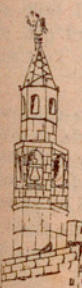
194. Generalitat de Catalunya
(PERE MAS)

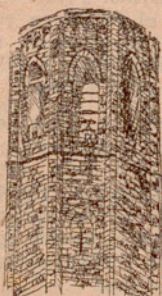
195. Sant Esteve, Granollers
(ANTON VIDAL)
12 anys

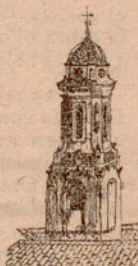
196. Sant Pere, Rubí
(E. RAFA)

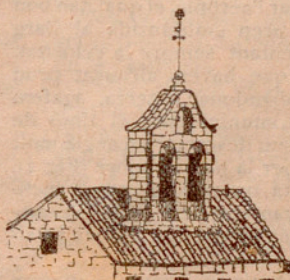
197. Santa Maria, Vilafraanca Penedès
(JOSEP M.ª AGUILAR)

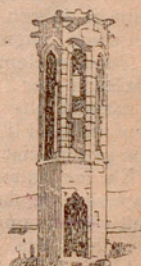
198. Església del Pi, Barcelona
(WALTER COTS)
13 anys

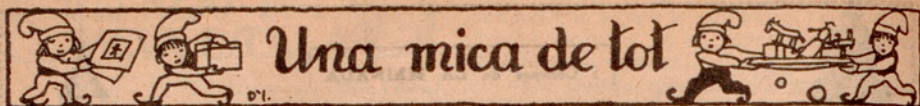
199. Església del Carme, Valls
(E. TOMÁS)

200. Hospici de Girona
(FRANCISCO PIJOAN)

201. Santa Coloma de Queralt
(A. CARDONA)

CONeixEMENTS D'AVIACIÓ

LA CONQUESTA DE L'ESPAT

IV

ARA que ja sabem com està construït un aeroplà, així com la forma en què estan col·locats els diferents orgues que el componen, ens dirigim vers el camp d'aviació, on ens espera un magnífic *Caudron*, amb el que farem les pràctiques de vol.

Devem advertir que el tipus *Caudron* no té *alers* i es consegueix l'estabilitat lateral amb una petita contorsió de les ales, que són flexibles.

El tipus *Caudron* és el que portava En Greco, que tan popular es feu.

Un cop estem segurs de que tots els or-

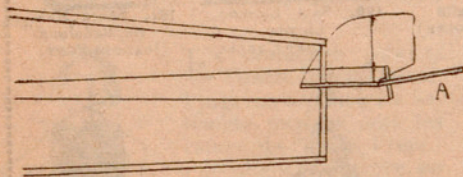

Fig. 1. — A, timó de profunditat en posició de pendre el vol.

gues estan perfectament i el dipòsit ple de essència, pugem a la cabina. El mecànic posa en marxa el motor i els ajudants del camp mantenen subjecte l'aparell a fi de que no es mogui del lloc fins que l'hèlic alcança la suficient velocitat.

El motor trepidava furiosament. Donem ordre de deslliurar l'aeroplà, el qual, tan bon punt el deixen, pren embranzida al llarg del camp, augmentant sempre la velocitat.

Quan creiem que hem alcançat prou potència per a abandonar la terra, agafem la maneta que comunica amb el timó de profunditat i li fem descriure un angle molt poc pronunciat per la part de sobre (Fig. 1).

En fer aquesta operació, l'aparell inclinarà sa part davantera vers el cel, remanent continuament l'espai fins arribar a l'altura desitjada.

L'aviador deu tenir en compte que com més pronunciat és aquest angle, més es-

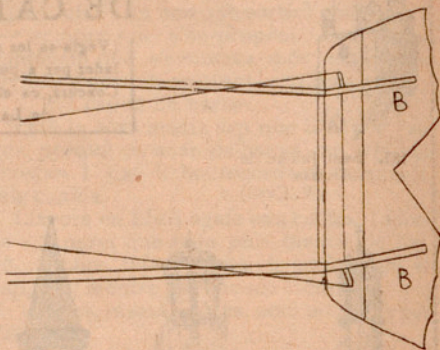

Fig. 2. — B, B, posició dels timons de direcció per a virar cap a mà dreta.

forç deu fer el motor i, per tant, es perd la velocitat, resultant nuls els timons per a evitar la caiguda.

Havem arribat a uns quants cents metres, que per al primer vol ja n'hi ha prou.

Ara devem maniobrar per a no seguir volant en línia recta, i, per a aquest fi, fem funcionar els pedals que comuniquen amb el timó de direcció, que fem girar vers el cantó que volem virar. (Fig. 2).

En virar es perd notablement l'equilibri lateral, ço que s'evita mitjançant els *alers* en els aparells que n'estan proveïts i amb contorsió de les ales amb els *Caudron*, tal com explicarem la setmana que ve.

L'ONCLE AVIADOR

CURIOSITATS DELS ANIMALS

EL lleó pot arribar a viure fins els 50 anys; el cavall i el ruc, fins a 35; el bou, 25; el gos, 22; l'ós, 21; els porcs, 18; el gat, 10; la cabra i l'ovella, 15; el conill, 9; l'elefant, 150; i la balena fins a 1000.

— Una gallina pon a l'any de 100 a 150 ous. De cada conilla d'algunes races de conills, n'arriben a néixer, cada any, 60 conillets. Una eixam d'abelles consta de 25.000, 35.000 i fins de 50.000 abelles. Les reines d'abelles arriben a pondre 200 ous diaris, i hi ha reina que durant la seva vida ha post fins 1.000.000 d'ous.

Recopilat per EMILI MORQU

A L A G U E R R A

El pobre Jaumet, arraulit en un recó de l'estança, corprès, temorenc, contemplava a la seva mare, que plorava desconsolada.

— No ploreu més. Què teniu? Què us passa? Què us fa mal? — s'atreví a preguntar-li, acostant-se-li manyac.

Però aquella Dolorosa, vençuda per la pena, ni se n'adonà, del seu noi petit. I el pobre Jaumet se n'entornà al seu lloc, sanglotant i eixugant-se els ulls.

En sentir-lo plorar, la mare hagué esment d'ell, i, compadida, li va dir, amorosa:

— Per què no vas a jugar a l'era?

Jugar! Bé estava ell per a anar a esplaïar-se i divertir-se veient a la seva mare desesperada, i al germanet mitjà trist i consirós.

El germà gran tindria la culpa de tot! Aquell descatat, que era la desgràcia de la família; aquell mal ànima, que fins un dia arribà a pegar a la seva mare! Ah! si el pare no s'hagués mort, prou que hauria fet bondat, el germà gran, perquè el pare era un home recte que sabia ben encarrilar a la mainada! I tot fent-se aquestes reflexions, sortí de la masia per a anar a empendre al germà mitjà, al Carlets, que cavava els bancals de l'horta.

— Vols que t'ajudi? — li digué el petit.

— No veus que l'aixada pesa més que tu? No podries, Met, no podries. Tan de bo que tinguessis la força que jo tinc, que així, quan jo marxi, ajudaries a la mare, que, la pobra, no sé com s'ho arreglarà sense mi.

— Quan tu marxis? — feu el Met, amb ulls d'espant i de sorpresa. — On has d'anar?

— A soldat. ¿Que no ho saps que he d'anar a l'Àfrica?

— Tu!... A la guerra?...

— Sí, sí.

— Jo no ho vull que hi vagis, que podrien matar-te.

I esclatant en plor s'arrapà fortament al coll del seu germanet.

— El Tomàs, el germà gran, té la culpa de tot. Si ell hagués estat bon minyó i s'ha-

gués casat, jo hauria pogut lliurar-me del servei.

— Jo no vull que hi vagis, a la guerra. No hi vagis!

— Déu ho vol. No ploris, que ja tornaré aviat; no ploris, perquè a tu et toca consolar a la mare. Estima-te-la força, Jaumet; fes-li força petons; quan jo sigui fora, fes-n'hi per tu i per mi... I ara vés, vés — feu el Carlets, bevent-se les llàgrimes que li rajaven cara avall; — deixa'm treballar, que després prou que s'escrostarà la terra i minvaran les collites.

El Met s'allunyà pel caminal dels fruiters, preocupat i trist, com un home assenyat en hores de dolor i de tragèdia.

Els seus deu anys ja li deixaven entreveure la paorosa realitat. Realment, el gran tenia la culpa de tot; ell era el causant de totes les desventures que havien amargat la vida de la seva mare. — Si jo el pogués veure, al gran! — pensava. I de cop i volta recordà haver sentit a dir a la seva mare que el Tomàs, cansat de la mala vida que portava al poble, potser perseguit per la justícia, s'havia llogat de mosso a la Masia dels Nius.

Resolut, com si el dolor hagués despertat en el seu caparronet el seny i en el seu pit l'audàcia, emprengué el camí del Mas dels Nius. No hi havia més que una hora llarga, i ell, amb el pas que portava, faria la ruta en menys de tres quarts. Abans de vesprejar podria ésser altre cop al costat de la seva mare.

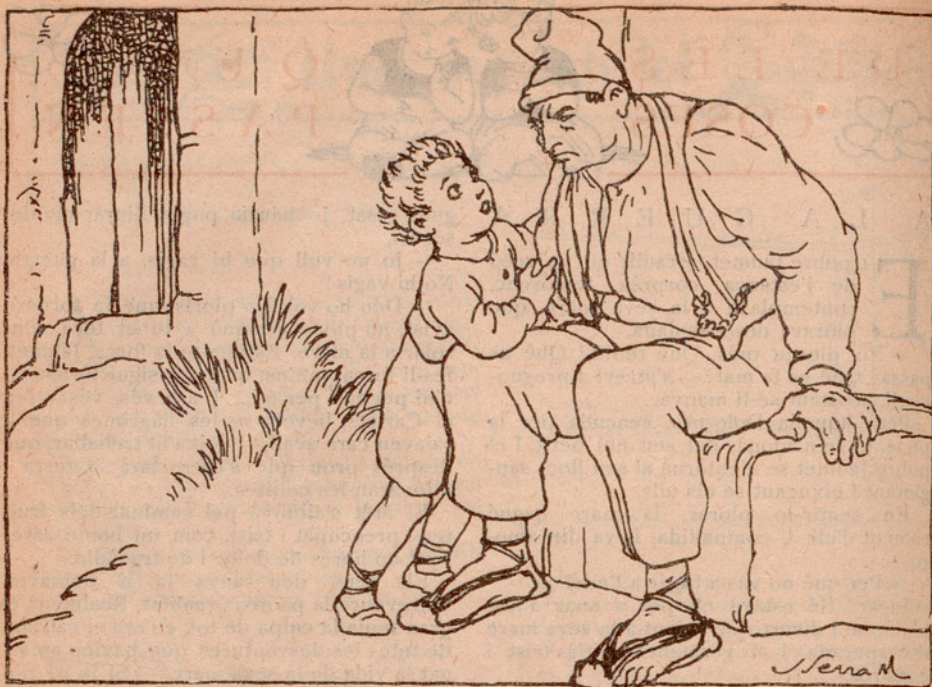
Mentre caminava s'anava preguntant a sí mateix: Bé, i què li diré, al Tomàs?... Es prou murri per a clavar-me una pallissa.

Mes la temença aviat s'esvaí, i, quasi sense donar-se'n compte, es trobà al terme de la caminada.

S'aturà davant de la masia, preguntà pel Tomàs a una dona vella que prenia la fresca davall d'un emparat, i als pocs minuts el petit Jaume es trobava front a front del seu germà. En Tomàs, en veure al menut, quedà parat:

— Tu, per aquí, cagarreniu! ;T'has fet molt gran! Bé, què vols: que t'envia la mare?

El Jaumet volia respondre i la veu se li

nuava a la gola; el plor l'ofegava. Només tingué esma per a córrer vers el germà i abraçar-lo.

Què tens? Què et passa?... Digues... no tinguis por, que no et faré res.

— Que el Carlets se n'ha d'anar a la guerra per culpa teva, i si ell se'n va, la mare i jo ens morirem de tristesa i de misèria... I jo no vull morir-me, que em fa molta por la mort.

Era tan enternidora la veu del menut, que el Tomàs quedà desconcertat; no sabia el què li passava. Estigué bona estona callat, la vista fita a terra. Tota la seva vida revivia, acusadora, en el record... La seva consciència es despertava... L'instint de bondat que tots portem al fons de l'ànima, per fi tregué florida:

— Vés, corre: digues a la mare que el Carlets no hi anirà pas a l'Àfrica. Jo sí que

hi aniré. Avui mateix aniré a ciutat per a fer-me voluntari. D'aquesta manera el Carlets podrà lliurar-se d'anar a la guerra. Vés, corre... digal's-hi.

I amb un petó despedí al Jaumet, qui, corrent com una llebra, retornà a la seva llar, on l'esperaven la mare desolada i el germà contristat.

— El Carlets no va a la guerra! — digué, cridant amb alegria.

I, punt per punt, feu la contalla de la seva gesta.

La pobra mare no restà satisfeta; emperò entre el Carlets, amorós i treballador, i el Tomàs, esquerp i pervertit, l'elecció no era dubtosa. Abraçà enternida als seus dos fills, i els ensenyà a resar una oració, que cada vetlla repetiren, per a que la Verge del Carme servés la vida de l'absent.

PERE CAVALLÉ

EL NOSTRE FULLETI Junt amb aquest número repartim
el segon plec de l'emocionant novel·la

ELS CAMINS DE LA SORT

que expressament per a LA MAINADA ha escrit el notable literat Ramon Reventós
i ha il·lustrat l'esquisida Lola Anglada

FULLS DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA

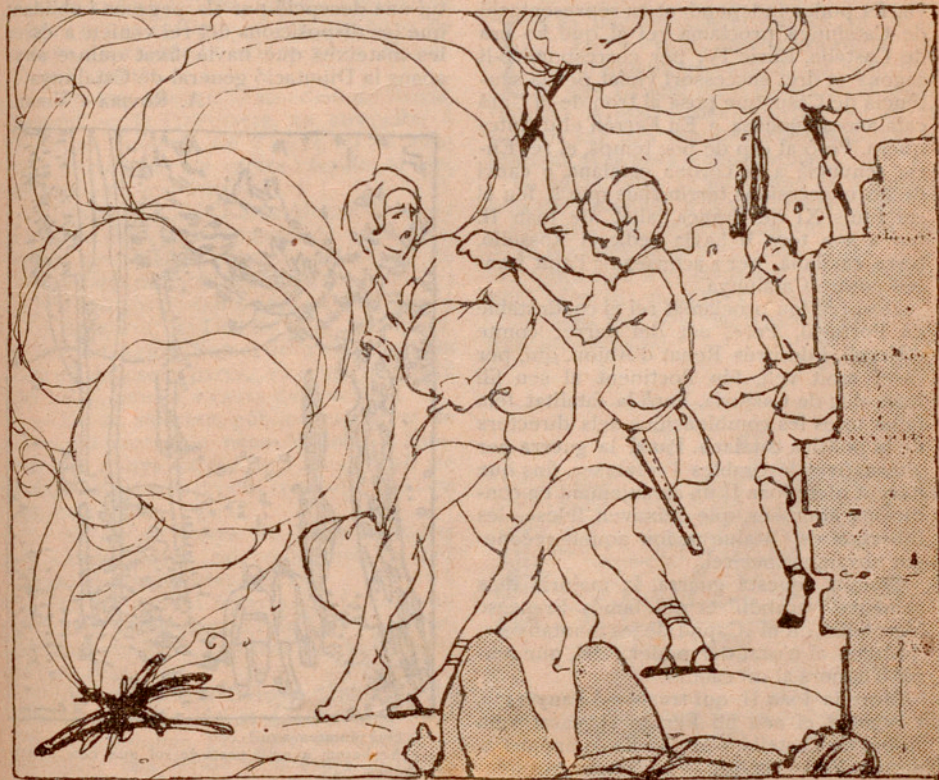
ELS REMENCES

Les lluites socials no són cosa exclusiva dels temps moderns. La Edat antiga i l'Edat mitjana tingueren les seves lluites socials corresponents. A Catalunya és famosa una lluita d'aquesta classe, la dels remences, en la segona meitat del segle xv.

El règim feudal lligà els pagesos a la servitud del senyor. I encara que aquesta servitud, en la qual revisqué parcialment la esclavitud antiga, s'anà atenuant amb el transcurs dels anys, quedà un cert nombre de pagesos, dits pagesos de remença, o simplement remences, sobre els quals tenia el senyor drets abusius i injustos, que rebien el nom de «mals usos».

Els mals usos eren sis. No regien més que en una part de Catalunya, en quasi tota la anomenada Catalunya Vella, és a dir, als bisbats de Girona, Vich, Barcelona i Urgell. En algunes bandes l'exercici d'aquests drets pels senyors era més rigorós que en altres. Algun mal ús hi havia que ja no era practicat, o ho era molt poc. De totes maneres, els pagesos de remença tenien raó quan demanaven l'abolició d'aqueixos usos.

El mal va ésser que la dinastia castellana, aleshores regnant a Catalunya, fomentà l'agitació dels remences per a servir-se d'aquests en la seva lluita contra les llibertats catalanes. Joan II (rei també de Navarra) i la seva segona muller, la castellana Joana Enríquez, atienren els pagesos contra

els senyors, i procuraren barrejar en el litigi, a més dels pagesos de remença sotmesos als mals usos, tota la pagesia que pagava censos i prestacions.

La reina Joana, que era regent de la nostra terra, entrà en discòrdia amb la Generalitat, que de temps estava en relacions tívants amb la reial parella — un altre dia explicarem la dramàtica història del príncep de Viana —; i Joana es valgué dels remences. Creguts aquests que el poder reial faria triomfar llur causa, es posaren al costat de la monarquia contra les institucions catalanes.

La Diputació general o Generalitat de Catalunya havia procurat que s'arribés a una avenença, i aconseguí que vassalls i senyors acceptessin i signessin un pacte de concòrdia. Però la concòrdia entre els catalans no convenia al poder reial, que embullà novament la troca. I començà una guerra, que fou guerra civil, guerra entre catalans, la qual durà deu anys, del 1462 al 1472.

Durant aquesta guerra, la Generalitat, que havia declarat traïdor a Joan II i s'havia fet poder independent en representació de Catalunya, proclamà rei al que ho era de Castella, Enric IV, per correspondre-li segons el dret successori violat per la sentència de Casp, que posà al tron de la Unió catalano-aragonesa a En Ferràn el d'Antequera. Però al cap de poc temps, el rei Enric renuncià a la corona catalana, a canvi de les concessions territorials que li feu el rei Lluís XI de França, aliat de Joan II, qui a son torn li havia cedit el Rosselló, terra catalana, per a aconseguir l'ajut francès contra Catalunya.

Després fou proclamat rei el condestable de Portugal, Pere, net del darrer comte d'Urgell, i després Renat d'Anjou, qui, per ésser molt vell, féu lloctinent al seu fill Joan, duc de Calàbria. Però la fatalitat feia fallar totes les combinacions dels directors de la política catalana. Passà la guerra per alternatives favorables i adverses, fins que havent ofert Joan II un arranjament en condicions honroses, que deixaven il·leses les llibertats de Catalunya, fou aquell reconegut novament per rei.

Durant aquesta guerra, la majoria dels remences, acabidllats pel famós Francesc Verntallat, dit el «Capità de les muntanyes», lluitaren al costat del poder reial, que omplí d'honors al dit cabdill.

Mort ja Joan II, qui traspassà l'any 1479, i regnant el seu fill Ferràn II, casat amb Isabel de Castella — la parella és anomenada «els Reis Catòlics» — novament es suble-

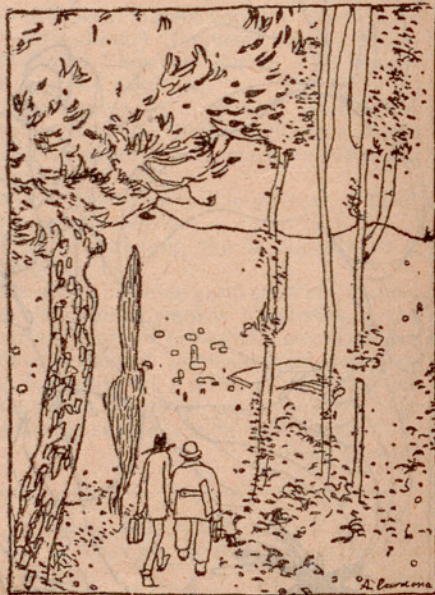
varen els remences, en l'estiu de l'any 1484. Aquesta vegada llur cabdill era Joan Sala. Volien que els mals usos i fins els censos i prestacions dels pagesos fossin abolits, sense pagar res en canvi, i deien que el rei ho volia així. No intervingué directament Ferràn en el plet, com hi intervingué son pare Joan; però per sota mà fomentà la discòrdia.

Havent entrat els remences sublevats en el territori de les poblacions que estaven sota el protectorat de Barcelona, a la capital catalana s'alçà el sometent al crit de *via fora!*, i les forces barcelonines derrotaren els remences a Llerona. Allí caigué presoner En Joan Sala, que dies després era penjat i esquarterat a Barcelona.

El plet dels remences s'acabà amb la sentència arbitral de Guadalupe, donada per Ferràn II, l'any 1486, en la qual s'abolien els mals usos, tot obligant els remences a pagar una quantitat a títol de compensació.

Alguns historiadors elogiaven excessivament la sentència de Guadalupe, sense tenir en compte que en certa manera constituï una decepció per als pagesos i oblidant que les disposicions del rei venien a ésser les mateixes que havia fixat quinze anys abans la Diputació general de Catalunya.

A. ROVIRA I VIRGILI

— Què pintarem avui?
— Acabarem aquella posta de sol que hem començat aquest matí.

PER A ESCARMENT

Nens i nenes, bons amics nostres: Cada setmana volem que tingueu una idea petita de la multitud de desgràcies de que són víctimes molts germanets vostres. Són malhaurances que així com els passen a ells, poden passar-vos a vosaltres mateixos, si no sou prudents i entenimentats... Penseu que, molt sovint, els vostres pares, enfeïnats, no poden tenir el compte que voldrien tenir de vosaltres, i que cal que vosaltres mateixos vetlleu per a la vostra vida i la dels vostres companys...

Aquesta secció la trobareu trista els que només voldrieu en un periòdic xistos que us promoguessin les rialles, per grollers i irreverents que fossin... Però penseu que si amb la seva publicació arribem a aconseguir, per anys que costi, evitar només una sola desgràcia, Déu ens recompensarà a nosaltres l'implantar-la, i a vosaltres el llegir-la...

Al carrer de la Creu Coberta, l'automòbil núm. 1377 va agafar a En Joaquim Cruz, de 7 anys, i li va causar ferides greus al cap, braços i cames.

— Un tren elèctric descendent de Sarrià, passant per la Travessera, va atropellar a N'Antoni Francolí, de 6 anys, i li va produir fractura de les cames i ferides al cap, de pronòstic gravíssim.

— Un altre noi, N'Enric Alegre, d'un any i mig, va ésser agafat davant de casa seva, carrer de Gavà, pel carro núm. 528, de l'Hospitalet de Llobregat, i va sofrir ferides al peu esquerre i contusions al cap, greus.

— Al carrer del Dos de Maig, 83, quart, el nen En Agustí Romo, de 3 anys, en un descuit dels seus pares, va caure daltabaix del balcó, morint a causa de l'incident.

— En un safareix públic del carrer de l'Arc del Teatre, la nena Na Josepa Montero, de 4 anys, caigué dins d'un cubell de lleixiu calent i es produí cremades greus al cap, tronc, mans i peus.

— Un noi de 8 anys, En Josep Puig, veí de la Barceloneta, caigué del moll del Dic Surant al mar, morint asfixiat.

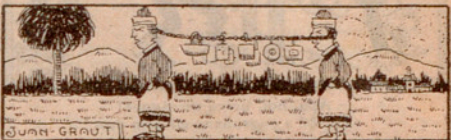
— El noi Antoni Segarra, de 14 anys, jugant amb altres al carrer de Lleida, va rebre una empenta, va caure i es va trencar el braç dret.

— Al carrer de la Independència, l'automòbil núm. 4329, va atropellar al noi En Francesc Esteban Fresquet, de 5 anys, i li va causar una ferida a la cama esquerra amb destrossa greu de teixits i tendons.

UNA BONA PENSADA

Xim-Xim i Klok-Klok són dos eixerits xinesos que es pelaven de fred i no podien posar-se les mans a les butxaques, perquè les duïen embaixades...

però per alguna cosa neixen amb cua, els xinesos: I veus aquí com resolgueren el conflicte els eixerits Xim-Xim i Klok-Klok.

ELS VIDUS SÓN DOLENTS, NOIES

ERA una bona noia que es va casar amb un vidu. Aquest era ric, i, naturalment, es feren festes esplèndides. La gent, però, no quedaren d'esrioritzar la malvolença que pel nou-casat sentien, car feia tan sols un mes que se li havia mort la seva companyona.

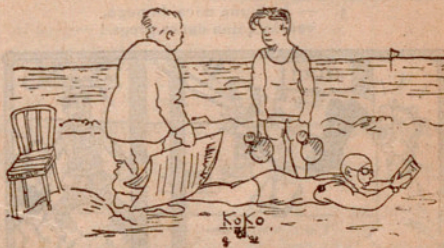
La núvia, quan va saber que es mal-parlava del casament, s'hi va enfadar tota:

— Havies de respectar un xic més el dol — va dir a ell, dolçament, però trista.

— I sabeu què li va contestar aquell homehot? Li va dir, molt atent, massa:

— ¡Tens raó, noia; ho tindrè present per una altra vegada!

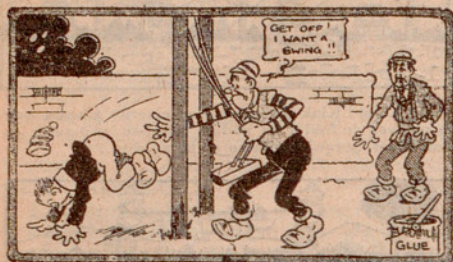
JOAN PASTALLÉ

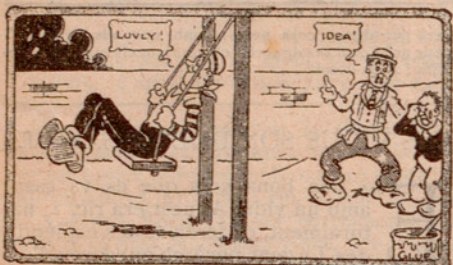
— Ens hem quedat aquí perquè el metge m'ha recomanat bany. Però l'any que ve tornarem a anar a Ripoll. Hi farem arribar el mar.

— Que no sap que el papà té moltes influències a Madrid?

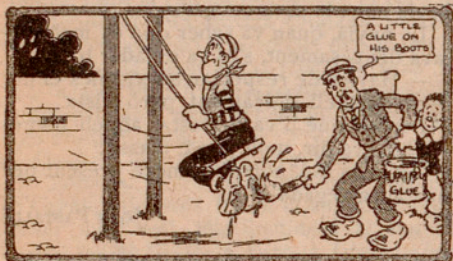
ALLÒ QUE FA RIURE ELS ALTRES NOIS

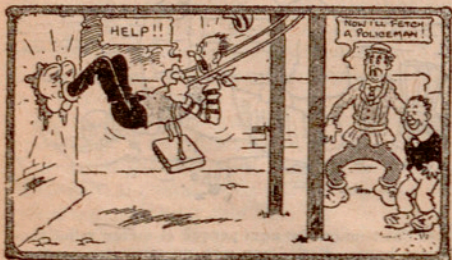
1. — Apa, noi, baixa un xiquet!
També a engronxar-me tinc dret!

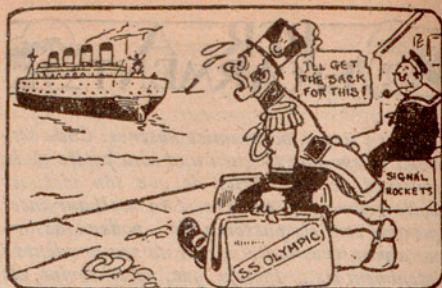
2. — Pobre nano! Calla, ja,
que aquest te la pagará...

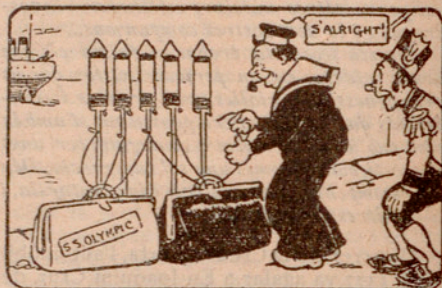
3. — Amb una mica de pega,
veuràs quina dansa grega!

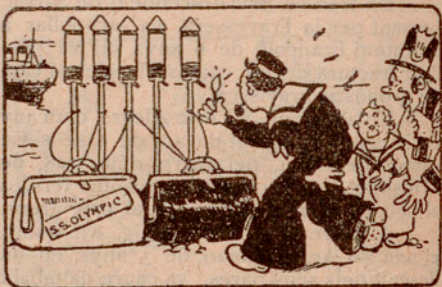
4. — Ai, mare! Com és això?
; Aquí, penjat, què faig jo?
(Del Film Fun)

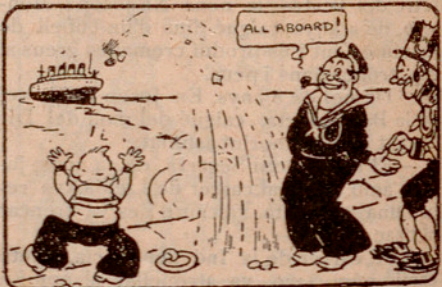
1. — L'amo se'n va de viatge,
i aquí es queda l'equipatge!

2. — No t'apuris, Cardunets;
; per a què es fan els coets?

3. — Ara veuràs quina cosa
més arximiraculosa!

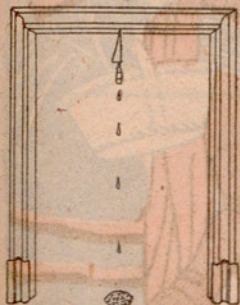

4. — Jo, company, per res m'apuro:
prò, apa, afluixa'm un duro!...
(De l'Il·lustrated Chips)

JARDINET DE PASSATEMPS

PER A TRENCAR UNA ANOU

Tots sabem que una anou es pot trencar de mil maneres distintes. Però anem a ensenyar-vos-en una d'especial, que pot servir per a que els convidats de casa vostra us tinguin per nois enginyosos.

Agafeu un ganivet de punxa; el mulleu del mànec, per a que gotegi, i el claveu a la cara inferior del llindar d'una porta, com indica el dibuix. Les gotes que cauen

del mànec assenyalen a terra el peu de la vertical. En aquest senyal hi poseu l'anou. Pegueu un cop de puny al marc de la porta i el ganivet es despendrà caient pel mànec damunt de l'anou, que serà trencada i podreu oferir-la graciosament al vostre convidat, que no tindrà prou boca per alabar-vos la trassa i en parlarà als seus nens.

ENDEVINALLES

LOGOGRAF NUMÉRIC, per A. FIOL

1 2 3 4 5 6 7 8 9	Poble català
1 3 5 9 7 8 3 9	Sentiment maligne
5 3 7 6 7 6 7	Arbre fruiter
5 3 7 6 7 9	Fruita
1 6 8 7 9	Mineral
1 6 7 8	Temps de verb
9 7 5	Arma antiga
7 6	Nota musical
9	Vocal

JEROGLÍFIC COMPRIMIT

per J. NOGUERA SOLER

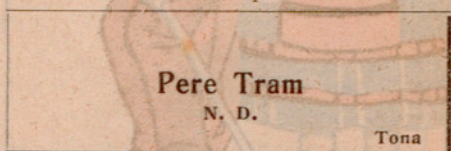
C A R A

ROMBO, per GALOFRÉ, MUNNÉ, S. A.

Substituir els punts per lletres de manera que vertical i horitzontalment es llegeixi: consonant; part del món; nom d'home; home poderós; consonant.

TARGETA, per LLUÍS S. LL.

Combinar aquestes lletres de manera que donin el nom d'un poble de la província de Tarragona.

ENDEVINALLA, per MARIA BUSQUETS

Mos pares són cantors;
jo també ho sóc;
porto l'hàbit blanc
i groc és el meu cor.

Els deu primers endevinaires que enviiu totes les solucions exactes, seran premiats amb llibres.

Solucions a les endevinalles del número anterior

Al logogrif numèric: Mariano.

Al jeroglífic: Desiguals.

A l'ambidextre: Arròs.

Al jeroglífic comprimit: Anyell.

A la targeta: Als peus de vostè.

Els eixerits endevinaires

De entre la multitud de mainadistes que han enviat solucions a les endevinalles del número 16, no n'hi ha hagut cap que les encertés totes. Tots s'han estrellat davant l'enginyós jeroglífic comprimit del nostre amic Josep Comas, qui ja donava per fet, en la Redacció, el que aquell no l'hi endevinariem: Li hem de donar la raó.

A. Artís, imp. — Vich, 16 : Tel. 1471 G: Barcelona

DOS FORASTERS DE LEON QUE NO SABEN A ON SÓN

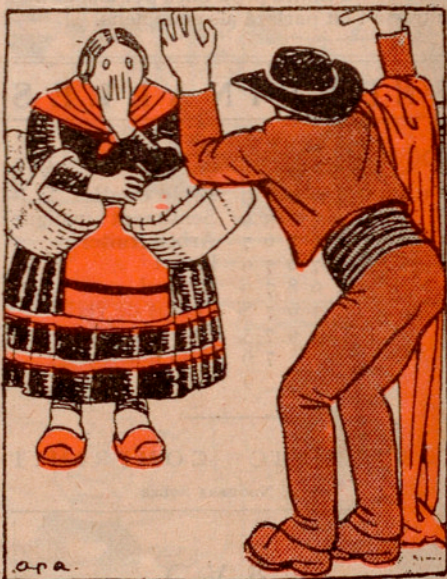
— Yo hice el servicio en Barcelona, y hasta entiendo el catalán, pero ahora no sé dónde caerá esta calle.

— Anda, pues, si entiendes el catalán, y preguntalo.

— Miri: Trenqui cap a Sant Antoni i tiri al dret.

— ¡Qué bárbaro, hija! Dice que le rompa la cabeza a San Antonio, y que apunte bien!